

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลจาก  
การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย  
Achievement of Ethics and Laws in Nursing Profession from  
Meaningful Verbal Learning.

ดวงแข รักไทย\*

Duangkhae.r@bcnt.ac.th

นิตยา ชีพประสพ\*\*

ขวัญตา บุญวาศ\*\*\*

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรังปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือการวิเคราะห์และสรุปผล ความถูกต้องเชิงจริยธรรมของตัวอย่างสถานการณ์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย 6 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาการเรียนรู้ทั้งสิ้น 7 ชั่วโมง และ 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ประยุกต์มาจากข้อสอบรวบยอดของสถาบันพระบรมราชชนก ประจำปีการศึกษา 2555 – 2557 มีค่าความเชื่อมั่น 0.73 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Paired t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 15.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.19 และหลังการจัดการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 17.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.98 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

---

\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

\*\* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

\*\*\* ผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

ข้อเสนอแนะ : อาจารย์ที่นำผลการวิจัยไปใช้ต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนและเทคนิคของการจัดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย และหมั่นสังเกตผู้เรียน เพื่อใช้คำถามในการสอนในการกระตุ้นการเรียนรู้ และควรทำวิจัยต่อไปโดยมีกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบ เพื่อเป็นการยืนยัน หรือตรวจสอบประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

**คำสำคัญ :** ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล และการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

### Abstract

The purpose of this research was to evaluate the effect of Meaningful Verbal Learning on Ethics and Laws in Nursing Profession's achievement. The population in this study were 90 of second year of Trang Boromarajonani Nursing Students in academic year of 2015. The research instruments used in this study were 1) the accuracy of ethical scenario analysis and conclusion guide, 2) 6 Meaningful Verbal Learning Plans which each plan was consist of 5 stages, it took 7 hours of learning, and 3) an achievement test applied from comprehensive test of Praboromarajchanok Institute in academic year of 2012 – 2014 with the reliability of 0.73. The statistical techniques established for analyzing the data were mean, standard deviation, and Paired t-test.

The research result found that before learning the average score of samples was 15.61, standard deviation 2.19, and after learning the average score of samples was 17.30, standard deviation 2.98 and the achievement of the sample after learning was higher than before at .05 level of significant.

Suggestions : Professor who led the results of research required to understand the process and techniques of Meaningful Verbal Learning and always observe learners for using Questioning in Teaching to stimulate learning. And further research should be done by comparison with the control group to confirm or determine the effectiveness of the Meaningful Verbal Learning.

**Keywords :** achievement, ethics and laws in nursing profession, meaningful verbal learning

### บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ซึ่งต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรสาธารณสุข ด้วยภาระหน้าที่ดังกล่าวการปฏิบัติงานของพยาบาลจึงเป็นการปฏิบัติงานท่ามกลางค่านิยม (ความเชื่อหรือการให้คุณค่า) ที่หลากหลายตั้งแต่ค่านิยมของผู้รับบริการ ญาติ พยาบาล และผู้ร่วมงาน ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นความขัดแย้ง

ต่างๆ ทางจริยธรรมที่จะต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในการเลือกที่จะปฏิบัติตามคุณธรรมหรือค่านิยมตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ประเด็นความขัดแย้งต่างๆ ทางจริยธรรมด้านการบอกความจริง ชีวิตและการตายอย่างมีศักดิ์ศรี ปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน การยินยอมรับการรักษาโดยได้รับข้อมูล การใช้เทคโนโลยี และให้บริการเกินความจำเป็น และด้านความรู้และทักษะทางการพยาบาล (การปฏิบัติการพยาบาลที่ได้มาตรฐาน)

การปฏิบัติกรพยาบาลท่ามกลางประเด็นขัดแย้งเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยการยึดหลักจริยธรรมทางการพยาบาล และจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ในการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงการปฏิบัติกรพยาบาลตาม มาตรฐานวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ประกอบกับมีความตั้งใจ ในการประกอบวิชาชีพอย่างมีสติและมีการคิดวิเคราะห์ ถึงผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ใช้บริการเป็นที่ ตั้งอยู่เสมอก็ย่อมจะช่วยลดความผิดพลาดและปัญหาการ ฟ้องร้องได้ (ยงยุทธ แก้วเต็ม, 2556)

การปฏิบัติกรพยาบาลโดยยึดหลักจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลมีความสัมพันธ์ กับจริยธรรมของผู้ปฏิบัติอันประกอบด้วยความรู้เชิง จริยธรรม เจตคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524: 2-3) โดยความรู้เชิงจริยธรรมจะเป็นคุณลักษณะ ในเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเชิง จริยธรรม ซึ่งทัฬหีเทพ ทิพยเจริญธัม และคณะ (2553) สรุปหัวใจของวิธีการสอนจริยธรรมในแพทย์แผนไทย สมัยก่อน ได้แก่ 1) สอนให้รู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วด้วยการ ให้อ่านและสอนด้วยวาจาให้ รู้ให้เข้าใจและที่สำคัญคือ ต้องให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าจริยธรรมสำคัญอย่างไรต่อ การประกอบวิชาชีพและจะรักษาธรรมให้ตั้งอยู่ถาวร มั่นคงได้อย่างไร 2) สอนโดยการประพฤติตนเป็นแบบ อย่างซึ่งถือเป็นวิธีการสอนที่สำคัญยิ่ง 3) ใช้เวลาในการ ปลูกฝังจริยธรรม 4) หล่อหลอมด้วยสังคมแวดล้อมที่ ดี ดังนั้น นักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องได้รับการสอน ความรู้เชิงจริยธรรมซึ่งเป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ พฤติกรรม หรือการกระทำที่ถูก หรือผิดตามหลักการ ของจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ ตลอดจนการปลูก ฝังเจตคติเชิงจริยธรรมจนพัฒนาเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชิง จริยธรรม (สิระยา สัมมาวาจ, 2541; นลินี ทวีสิน, 2549: 6-7) ซึ่งในเรื่องนี้สภากรพยาบาลให้ความสำคัญและ ออกข้อบังคับสภากรพยาบาลว่าด้วยการสอบความรู้ เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ

การพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือ การพยาบาลและการ ผดุงครรภ์ พ.ศ. 2543 กำหนดให้วิชากฎหมายว่าด้วย วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จรรยาบรรณ วิชาชีพ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เป็นหนึ่งในวิชา ที่ต้องสอบและผ่านอย่างน้อย 60% ซึ่งในวิชานี้มีราย ละเอียดเกี่ยวกับจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีจริยศาสตร์ การพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพ หลัก จริยธรรมในวิชาชีพ จรรยาบรรณพยาบาล สิทธิผู้ป่วย สิทธิพยาบาล และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (สภากร พยาบาล, 2554) คิดเป็นร้อยละ 50 ของรายวิชา ซึ่ง ทั้งหมดนี้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยเตรียมนักศึกษา ให้สามารถปฏิบัติกรพยาบาลตามหลักจริยธรรม ทางกรพยาบาลและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิตในรายวิชาจริยศาสตร์และกฎหมาย วิชาชีพพยาบาล ในส่วนของจริยศาสตร์เริ่มต้นที่เนื้อหา ของทฤษฎีจริยศาสตร์ การพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพ หลักจริยธรรมในวิชาชีพ จรรยาบรรณพยาบาล สิทธิ ผู้ป่วย สิทธิพยาบาล จะเป็นลักษณะของแนวคิด ทฤษฎี และข้อกำหนด ที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแยกแยะ และตีความในสาระ สำคัญของแต่ละแนวคิด ทฤษฎี และข้อกำหนดนั้นๆ ได้เป็นอย่างดีนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเชิง จริยธรรมในสถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริงเมื่อ ฝึกภาคปฏิบัติได้ โดยที่วิธีการจัดการเรียนการสอนตาม จุดมุ่งหมายดังกล่าวควรมีลักษณะของการจัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีทัศนหรือ เนื้อหาสาระต่างๆได้อย่างมีความหมาย เกิดความเข้าใจ ได้ดีและสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน อันจะนำไปสู่ การประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียน การสอนตรงกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความ หมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning)

ของ เดวิด ออซูเบล (Ausubel, David อ้างถึงใน ทิศนา  
แชมมณี, 2552: 272)

ตาม ทฤษฎี การเรียนรู้ อย่างมีความ  
หมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning) ซึ่ง  
ออซูเบล (Ausubel, 1963 อ้างถึงใน Kumagai, 2013)  
ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful  
learning) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเก็บสิ่งที่ได้จากการ  
เรียนรู้ไว้ในความทรงจำ เพื่อนำมาใช้ในอนาคต ซึ่ง  
การเรียนรู้นี้ได้รับมาจากการที่ผู้สอนอธิบายสิ่งที่  
ต้องเรียนรู้ให้ทราบและผู้เรียนรับฟังด้วยความเข้าใจ  
พร้อมกับสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่หรือ  
ข้อมูลใหม่ในโครงสร้างพุทธิปัญญา กับความรู้เดิมที่มี  
มาก่อนที่มีในโครงสร้างสติปัญญาของผู้เรียนมาแล้วแต่  
ถ้าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งใหม่ไปสัมพันธ์  
กับความรู้เดิมได้ จัดเป็นการเรียนรู้ที่ไร้ความหมาย  
หรือการเรียนรู้แบบท่องจำ (Rote learning) (สุวิทย์ มูล  
คำ และอรทัย มูลคำ, 2551: 128) วิธีการที่ออซูเบลใช้  
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายเรียกว่า การจัด  
โครงสร้างความคิดล่วงหน้า (Advanced Organizers)  
ฮัง และ เซา (Hung & Chao, 2007 อ้างถึงใน  
Kumagai, 2013) สรุปหลักการออกแบบ advanced  
organizers ไว้ดังนี้ 1) ผู้ออกแบบต้องแบ่งเนื้อหา  
ออกตามหลักการของการเชื่อมโยง (Subsumption)  
2) ผู้ออกแบบต้องพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมกับ  
คุณลักษณะของผู้เรียน 3) ผู้ออกแบบต้องเลือกว่าจะ  
เป็นไปในลักษณะของการอธิบาย (Expository) หรือ  
เปรียบเทียบ (Comparative) จากสิ่งที่ไม่คุ้นเคยกับ  
สิ่งที่คุ้นเคยออซูเบลได้แบ่งการเรียนรู้ที่มีความหมาย  
ออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) Subordinate learning  
โดยมีวิธีการ 2 ประเภท คือ ก) การเชื่อมโยงสิ่งที่  
ต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคยเรียนมา  
แล้ว โดยการได้รับข้อมูลมาเพิ่ม เช่น มีคนบอก แล้ว  
สามารถดูซึมเข้าไปในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่  
แล้วอย่างมีความหมายโดยไม่ต้องท่องจำ (Derivation

Subsumption) ข) จากการขยายความ หรือปรับ  
โครงสร้างทางสติปัญญาที่มีมาก่อนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่  
เรียนรู้ใหม่ (Correlative Subsumption) 2) การเรียนรู้  
โดยการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ (Superordinate Learning) โดยการ  
จัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้าง  
และครอบคลุมความคิดยอดของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ และ  
3) เป็นการเรียนรู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่างๆเชิงผสม ใน  
วิชาคณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ โดยใช้เหตุผล หรือ  
การสังเกต (Combinatorial Learning)

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยการ  
ใช้เหตุผลหรือการสังเกต (Combinatorial Learning)  
เป็นวิธีการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความหมายการเรียนรู้  
โดยการใช้ความคิดที่หลากหลายทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิด  
เชื่อมโยง การคิดสังเคราะห์ (มารุต พัฒนาผล, 2557: 144-  
147) คณะผู้วิจัยจึงศึกษาประเมินผลการจัดการเรียน  
รู้อย่างมีความหมายโดยใช้เหตุผลหรือการสังเกต  
(Combinatorial Learning) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ  
และสรุปผล ตัวอย่างการปฏิบัติทางการพยาบาล  
ตาม เกณฑ์ของกรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการทาง  
จริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล

## ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษานี้

วิทยาลัยฯ ได้คู่มือและแนวทางการจัดการเรียน  
รู้อย่างมีความหมาย โดยใช้เหตุผล หรือการสังเกต  
(Combinatorial Learning) ในรายวิชาการรายวิชา  
จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างมี  
ความหมายต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศาสตร์  
และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล

## ขอบเขตของการวิจัย

### ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยการใช้เหตุผล หรือการสังเกต (Combinatorial Learning) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผล ตัวอย่างการปฏิบัติทางการพยาบาลตาม เกณฑ์ของกรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการในแต่ละหัวข้อ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จริยศาสตร์ทางการพยาบาล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 90 คน

### ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งใช้เวลาในการทำวิจัยทั้งหมด 7 ชั่วโมง

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 90 คน

### การดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาลักษณะวิชาจริยศาสตร์ทางการพยาบาล แนวคิดการจัดการเรียนการสอนทางจริยธรรมในวิชาชีพ เทคนิควิธีการสอน คัดสรรแนวทางที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยสร้างและหาความเชื่อมั่น เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สร้างคู่มือการวิเคราะห์และสรุปผล ความถูกต้องเชิงจริยธรรมของตัวอย่างสถานการณ์ ด้วยเหตุผลตามเกณฑ์ของกรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องในแต่ละหัวข้อโดยที่ตัวอย่าง และตัวอย่างการนำไปใช้ในการปฏิบัติทางการพยาบาลสุ่มมาจากสถานการณ์ในแบบทดสอบความรู้รบบยอตจริยศาสตร์ทางการพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลฯ ภายใต้สถาบันพระบรมราชชนก ทั้งหมด 52 ตัวอย่าง นำคู่มือที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา คัดตัวอย่างที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 จำนวน 50 ตัวอย่างปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำคู่มือที่ผ่านการปรับปรุงมาทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง จำนวน 30 คน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของกลุ่มทดลองใช้

3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยการใช้เหตุผล หรือการสังเกต (Combinatorial learning) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผล ตัวอย่างและตัวอย่างการนำไปใช้ในการปฏิบัติทางการพยาบาลตามคู่มือที่สร้างขึ้น ได้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 แผน โดยที่แต่ละแผนมี 5 ขั้นตอนการเรียนรู้เหมือนกัน ได้แก่

3.1 ผู้สอนนำเสนอกรอบของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ในลักษณะของการอธิบาย

3.2 ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างให้ผู้เรียนสังเกต ผู้สอนอาจกระตุ้นด้วยคำถามและให้ตอบในประเด็นสำคัญเพื่อนำไปสู่การหาเหตุผลความถูกต้องเชิงจริยธรรมของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล จากตัวอย่างที่นำเสนอ

3.3 ผู้เรียนวิเคราะห์และสรุปผลความถูกต้องเชิงจริยธรรมที่ได้จากการสังเกต การให้เหตุผลตามทฤษฎี

และแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล

3.4 ผู้เรียนร่วมกันสรุปความเป็นนัยทั่วไปของมนทัศน์ของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ตามที่ได้จากการสังเกต

3.5 ผู้สอนเสนอตัวอย่างการนำมนทัศน์ไปใช้ ทั้งในตัวอย่างการนำไปใช้ในการปฏิบัติทางการพยาบาลเพิ่มเติมให้ผู้เรียนฝึกการนำมนทัศน์ไปใช้

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบเนื้อหาจริยศาสตร์ทางการพยาบาล ที่มีจำนวน 6 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง

ก. ทฤษฎีจริยศาสตร์ ประกอบด้วย เกณฑ์ตัดสินจริยธรรมตามทฤษฎีหน้าที่นิยม และเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมตามทฤษฎีประโยชน์นิยม ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

ข. การพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพประกอบด้วย ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก ค่านิยมและการทำความกระจ่างในค่านิยม ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

ค. หลักจริยธรรมในวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) หลักเคารพการตัดสินใจของผู้รับบริการ (Autonomy) 2) หลักเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับบริการ (Beneficence) 3) หลักไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับบริการ (Nonmaleficence) 4) หลักความเป็นธรรม/ยุติธรรมกับผู้รับบริการ (Justice) 5) หลักความซื่อสัตย์ต่อผู้รับบริการ (Fidelity) 6) หลักการรักษาความลับของผู้รับบริการ (Confidentiality) และการบอกความจริง (Veracity) 7) หลักการรักษาศักดิ์ศรีผู้รับบริการ (Dignity) ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

ง. จรรยาบรรณพยาบาลของสมาคมพยาบาลฯ พ.ศ.2546 ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

จ. คำประกาศสิทธิผู้ป่วย (ฉบับใหม่ 12 สิงหาคม 2558) ใช้เวลาเรียน 0.5 ชั่วโมง

ฉ. สิทธิพยาบาล ใช้เวลาเรียน 0.5 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาการเรียนรู้ทั้งสิ้น 7 ชั่วโมง

4. ผู้วิจัยเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

5. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย คำถามปลายปิด 4 ตัวเลือก 2 ชุด (ก่อนและหลังเรียน) ใช้เป็นแบบทดสอบคูชานาน โดยประยุกต์มาจากข้อสอบรวบยอดของสถาบันพระบรมราชชนก ประจำปีการศึกษา 2555 - 2557 จำนวนแบบทดสอบชุดละ 28 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องภายในของแบบทดสอบตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbrach's Alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.73 ค่าดัชนีความยาก (P) เท่ากับ 0.543 และค่าอำนาจจำแนก (D) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.445

ระยะที่ 3 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ในลักษณะเปรียบเทียบก่อน-หลังการทดลอง (One Group Pre-Posttest Design) ซึ่งมีขั้นตอนของการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย ดังต่อไปนี้

1. เสนอโครงการวิจัยผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษาแก่กลุ่มตัวอย่าง และให้แสดงเจตจำนงเข้าร่วมโครงการ

3. กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลอง (Pre-test)

4. ผู้วิจัยดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผน

5. กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง (Post-test)



## การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง ด้วย dependent t-test
2. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

## ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ ชาย	6	6.67
หญิง	84	93.33
อายุ 19 ปี	5	5.56
20 ปี	85	94.44
เกรดเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00	27	30
3.00-3.50	59	65.56
3.51-4.00	4	4.44

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 93.33 อายุ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 94.44 และมีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.00-3.50 คิดเป็นร้อยละ 65.56

2. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

	n	คะแนนเต็ม	SD	t	p
ก่อนการจัดการเรียนรู้	90	28	15.61	2.19	4.567*
หลังการจัดการเรียนรู้	90	28	17.30	2.98	

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 15.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.19 และหลังการจัดการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 17.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.98 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ ความถูกต้องเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล พร้อมทั้งให้เหตุผลตามแนวคิด/หลักการนั้นได้

## อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยการใช้เหตุผล หรือการสังเกต (Combinatorial Learning) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผล ตัวอย่างการปฏิบัติทางการพยาบาล ตามคู่มือที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยยึดหลักการออกแบบและกลยุทธ์ของการใช้เหตุผล หรือการสังเกต (Combinatorial Learning) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปผลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Advanced Organizers) ที่ฮังและเซา (Hung & Chao, 2007 อ้างถึงใน Kumagai, 2013) สรุปไว้ ดังนี้

1. การที่ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ส่วน และเรียงลำดับหัวข้อที่จัดการเรียนรู้จากหลักการและแนวคิดสำคัญอันเป็นรากฐานของจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล คือ ทฤษฎีจริยศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีหน้าที่นิยม ประโยชน์นิยม และทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก ค่านิยมและการทำความกระจ่างในค่านิยม และออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยเทคนิคและ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายที่เริ่มต้นจากผู้สอนนำเสนอแนวคิด/หลักการที่สำคัญของทฤษฎีนั้น จากนั้นผู้สอนอธิบายแต่ละประเด็นที่สำคัญของแต่ละทฤษฎี ต่อด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกและผิดพร้อมให้เหตุผลตามแนวคิด/หลักการทฤษฎีที่กำลังสอน ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสังเกตและสรุปมโนทัศน์ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตอบพร้อมให้เหตุผลของความถูก/ผิดตามหลักการตามขอบเขต และประเด็นสำคัญของแต่ละทฤษฎี/แนวคิด และหลักการนั้นๆ ในตัวอย่างสถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่ผู้สอนนำเสนอใหม่ได้ถูกต้อง จากนั้นเรียนรู้แนวคิดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ (Medical Ethics) ประกอบด้วย 1) หลักเคารพการตัดสินใจของผู้รับบริการ (Autonomy) 2) หลักเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับบริการ (Beneficence) 3) หลักไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับบริการ (Nonmaleficence) 4) หลักความเป็นธรรม/ยุติธรรมกับผู้รับบริการ (Justice) 5) หลักความซื่อสัตย์ต่อผู้รับบริการ (Fidelity) 6) หลักการรักษาความลับของผู้รับบริการ (Confidentiality) และการบอกความจริง (Veracity) 7) หลักการรักษาศักดิ์ศรีผู้รับบริการ (Dignity) ซึ่งการประกอบวิชาชีพพยาบาลจำต้องเกี่ยวข้องกับ ตัวอย่างสถานการณ์จริงที่นำมาใช้และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อันเป็นหัวใจสำคัญของการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในยุคปัจจุบัน (ประเวศ วะสี, 2552) จากนั้นจึงให้ผู้เรียนเรียนรู้การนำหลักการของจรรยาบรรณพยาบาลของสมาคมพยาบาลฯ พ.ศ.2546 คำประกาศสิทธิผู้ป่วย (ฉบับใหม่ 12 สิงหาคม 2558) และสิทธิพยาบาล ไปประยุกต์ใช้ในให้เหตุผลความถูกต้องเชิงจริยธรรมในสถานการณ์การปฏิบัติทางการพยาบาล ซึ่งการเรียนรู้จากตัวอย่างสถานการณ์จริงและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา



ด้านความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอันนำไปสู่การตัดสินใจเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับนักการศึกษาและองค์กรทางการพยาบาลที่ระบุว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ทักษะและประสบการณ์ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (สิวลี ศิริโล, 2555: 95; สภาการพยาบาล, 2558: 79; อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม และสมใจ ศิระกมล, 2558: 50-52)

2. ผู้วิจัยออกแบบให้ตัวอย่างที่ใช้เป็นการปฏิบัติทางการพยาบาลในสถานการณ์ที่มักพบในการปฏิบัติทางการพยาบาลจริงที่สามารถก่อให้เกิดประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมในรายละเอียดเล็กๆน้อยๆที่ต้องคำนึงถึง ผู้สอนต้องใช้คำถามจุดประเด็นเพื่อพิจารณาความถูกต้องเชิงจริยธรรมตามหลักการ/แนวคิดของหัวข้อนั้นๆ ตัวอย่างนี้จึงเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสุระพรรณ พนมฤทธิ์ และคณะ (2554) และ พิริยลักษณ์ ศิริคุภลักษณ์ (2553) ที่พบและเสนอว่าการนำปัญหาที่สามารถพบได้ในสถานการณ์จริงมาให้นักศึกษาพยาบาลเรียนจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี

3. ผู้วิจัยออกแบบขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กรอบของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ในลักษณะของการอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างประกอบ การถามและตอบในประเด็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการสังเกตประเด็นสำคัญของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการนั้นๆ และฝึกการให้เหตุผลความถูกต้องเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการนั้นๆ และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสังเกตและการให้เหตุผลซ้ำในขั้นการนำของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการนั้นๆ ไปใช้ในตัวอย่างการนำไปใช้ในการปฏิบัติทางการพยาบาลเพิ่มเติม ทำให้เกิดความคิดรวบยอด และทักษะการสังเกตและการให้เหตุผลดังผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพศาล แมลงทับทอง เวชฤทธิ์ อังกะนะภัทรชจร และ คงรัฐ นวลแปง (2558) ที่พบว่าความสามารถการให้เหตุผลเพิ่มขึ้นจากการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์ สังเกต หาความสัมพันธ์จากตัวอย่าง สังเคราะห์ข้อสรุปหลักการของทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และฝึกการนำไปใช้ในตัวอย่างอื่น

ในด้านของการกระตุ้นด้วยคำถามและให้ตอบในประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การหาเหตุผลความถูกต้องเชิงจริยธรรมของทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการใช้คำถามในการสอนตามวิธีการตั้งคำถามแบบ โซเครติต (Socratic Method) (วันดี โดสุขศรีและ ธนิษฐา สมัย, 2553) ที่ใช้การตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบหรือตอบปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้สอนคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนทบทวนประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้มาก่อน เป็นการส่งเสริมกระบวนการทางปัญญาในการแสดงความคิดเห็น อภิปรายและร่วมกันสรุปความคิดเห็นและเป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจในการจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพทางการแพทย์และพยาบาลตลอดจนวิชากฎหมายและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพที่สำคัญวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญญาดา ชัยนนทวัชร (2559) ที่ใช้เทคนิคการใช้คำถามเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากระบวนการทางความคิดเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชากฎหมายและแพ่ง 1

### ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

อาจารย์ผู้รับผิดชอบการเรียนการสอนหัวข้อ “ทฤษฎีและแนวคิด/หลักการทางจริยศาสตร์ จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาล” สามารถนำคู่มือการวิเคราะห์และสรุปผล ความถูกต้องเชิงจริยธรรมของตัวอย่างสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายทั้ง 6 แผน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ โดยอาจารย์ที่นำผลการ

วิจัยไปใช้ต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนและเทคนิคของการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และหมั่นสังเกตผู้เรียนเพื่อใช้คำถามในการสอน (Questioning in Teaching) ในการกระตุ้นการเรียนรู้ จึงจะนำไปสู่ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

การวิจัยต่อไปควรเพิ่มให้ผู้เรียนสรุปเป็นผังกราฟิก (Graphic Organizer) ที่จะช่วยสะท้อนผลการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปธรรมให้ผู้สอนประเมินและชี้แนะผู้เรียนได้ทันทีระหว่างการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ในลักษณะเปรียบเทียบก่อน-หลังการทดลอง (One Group Pre-Posttest Design) งานวิจัยไม่มีกลุ่มควบคุม ทำให้เป็นข้อจำกัดในยืนยันผลสัมฤทธิ์ที่ได้ดีกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยปกติ ดังนั้นในการทำวิจัยต่อไปควรมีกลุ่มควบคุมเปรียบเทียบเพื่อเป็นการยืนยัน หรือตรวจสอบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

## เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทัฬหีเทพ ทิพย์เจริญธัม, ทวี เลหาพันธ์, เอื้อพงศ์ จตุรธำรง และธานี เทพวัลย์. (2553). จริยธรรมในการแพทย์แผนไทย. *เวชบัณฑิตศิริราช จริยธรรมทางการแพทย์และการวิจัย*. 3(1), 15-22.
- ทศนา เขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10 (ฉบับเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์.
- นลินี ทวีสิน และคณะผู้วิจัยสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอพีดี). (2549). *รายงานวิจัยเรื่องรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม*. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2558 จาก <http://library.cmu.ac.th/moralcorner/sites/default/files/pictures/research3.pdf>
- บุญญาดา ชัยนนทวัชร. (2559). ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและเจตคติต่อวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 1 ของนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนโดยกำหนดวินัยในห้องเรียน การใช้เพลง การใช้คำถามและภาพการ์ตูนประกอบการสอน. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 27(1): 89-100.
- ประเวศ วะสี. (2552). ปาฐกถาเกียรติยศ สุมาลี นิมนานนิตย์เรื่อง Palliative Care กับการแพทย์ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์. *ในศูนย์บริการ ศิริราช. ปาฐกถาเกียรติยศ สุมาลี นิมนานนิตย์ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ: บริษัทปริ้นท์โอโซน จำกัด.
- พริยลักษณ์ ศิริศุภลักษณ์. (2553). การสอนนักศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*. 19(2): 5-19.
- ไพศาล แมลงทับทอง เวชฤทธิ์ อังกะนะภัทรขจร และ คงรัฐ นวลแป. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบอุปนัยและนิรนัยที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนทางคณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 26(2): 102-113.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). *การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ยงยุทธ แก้วเต็ม. (2556). กฎหมายและข้อพึงระวังในการนิเทศนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*. 28(3), 5-18.
- วันดี ไตรสุขศรีและ ธนิษฐา สมัย. (2553). *การจัดการความรู้ เรื่อง Clinical Teaching: Questioning (การใช้คำถามในการสอน)* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559 จาก [http://www.ns.mahidol.ac.th/english/th/departments/MN/th/km\\_clinical.html](http://www.ns.mahidol.ac.th/english/th/departments/MN/th/km_clinical.html)
- สภาการพยาบาล. (2554). *ขอบเขตเนื้อหาวิชาในการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนฯ*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2558 จาก [http://www.tnc.or.th/files/2011/02/page-496/\\_31269.pdf](http://www.tnc.or.th/files/2011/02/page-496/_31269.pdf).
- สภาการพยาบาล. (2558). *คู่มือส่งเสริมจริยธรรมสำหรับองค์การพยาบาล : กลไกและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บริษัท จุดทอง จำกัด.

- สิระยา สัมมาวาท. (2541). ความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล. *รามธิบดีสาร*. 4(2): 190-203.
- สิวลี ศิริไธ. (2555). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุระพรรณ พนมฤทธิ์ และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก และการกำกับตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณ และการรับรู้อัตสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 4(2): 108-123.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). *21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม และ สมใจ ศิระกมล. (2558). *พฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ*. เชียงใหม่ : บริษัทสยามพิมพ์นานาชาติ จำกัด.
- Kumagai, S.N. (2013). *Ausubel's Subsumption Theory: The Role and Nature of Advance Organizers*. California State University – Monterey Bay. Retrieved June 1st, 2015. From [https://www.academia.edu/4865184/Ausubels\\_Subsumption\\_Theory\\_The\\_Role\\_and\\_Nature\\_of\\_Advance\\_Organizers](https://www.academia.edu/4865184/Ausubels_Subsumption_Theory_The_Role_and_Nature_of_Advance_Organizers)